

קונטרס

גַּם זֹו לְטוֹבָה

יגלה את מעלת האיש הישראלי, המרגיל עצמו לומר על כל מה שקורה עמו: גם זו לטובה, ואשר על-ידי-זה ממשיך על עצמו ערבות, נעימות, זיו, חיות אלקותו יתברך, וברכות הזמן יזכה לראות נסים נגלים, שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא על כל שעל ופסיעה, אשרי לו!

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁכַפִּי כָּל הַצְרוֹת
וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם, אֵי אֶפְשֶׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן
לְעַבֵּר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, פִּי אִם
עַל-יְדֵי שְׂמֵרָגִיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמַר עַל
כָּל הַבָּא עָלָיו: "גַּם זֶה לְטוֹבָה", כְּמוֹ
שֶׁעָשָׂה הַתַּנָּא הַקְּדוֹשׁ נַחֲוֵם אִישׁ גַּם זֶה,
שֶׁעַל כָּל דְּבַר שֶׁקָּרָה לוֹ, אָמַר: "גַּם זֶה
לְטוֹבָה", וּבִזְכוּת זֶה עָשָׂה עֲמוֹ הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא גַּסִּים וְנִפְלְאוֹת. וְעַל-כֵּן כָּל מִי
שֶׁרוֹאֶה שְׁעוֹבְרִים עָלָיו צְרוֹת וַיְסוּרִים
וּמְרִירוֹת, יִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמַר עַל
הַכֹּל: עָלָיו "גַּם זֶה לְטוֹבָה", וְעַל-יְדֵי-זֶה
יִזְכֶּה לְרֵאוֹת גַּם-כֵּן גַּסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה
עֲמוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תעח)

קוֹנְטָרַס

גַּם זֹו לְטוֹבָה

.א

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם עוֹבֵר
עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁעוֹבֵר — יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת,
קִטְנוּת וְהִשְׁלָכוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָאָדָם
נוֹפֵל בְּמִשְׁפָּרִים אַחֲרָיִם, עַד שְׁמֵרֵב צָרוֹת וּמְכַאוּבִים
בְּלְבוּלִים וְהִרְפַּתְקָאוֹת שְׁעוֹבֵרוֹת עָלָיו, הוּא יְכוּל לְפַל
לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, וְלָרַדַּת לְגַמְרֵי מֵהֵיְהוּדוּת, רַחֲמָנָא
לְצַלֵּן, לְזֹאת גְּלָה לָנוּ רַבְּנֵנוּ הַקְדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא עֲצָה נְפִלְאָה
לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמַר עַל כָּל דְּבָר: "גַּם זֹו לְטוֹבָה",
וְלִידַע אֲשֶׁר כָּל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, וּכְשֶׁאָדָם
מְכַנֵּס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעָה זֹו, אֲשֶׁר הִכַּל לְטוֹבָה, אִזּוֹ זוֹכָה
לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֵבוּת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוּת
אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַד שְׁכַשְׂאָדָם חֲזַק וְאִמִּיץ בְּדַעְתּוֹ לֹמַר

על כל מקרה ומקרה שעובר עליו: "גם זו לטובה",
 אזי ברבות הימים יזכה לראות את האלקות המסבכת
 אותו, ועל-ידי-זה יזכה לראות נסים נגלים שיעשה
 עמו הקדוש-ברוך-הוא, כי המרגיל את עצמו לומר
 על כל דבר שקורה עמו "גם זו לטובה", על-ידי-זה
 הוא נכלל בטוב האמתי והנצחי שהוא העולם הבא,
 ועל-ידי-זה באמת סוף כל סוף רואה נסים נגלים
 שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא, כי באמת אין שום
 מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה מהיה
 ומקים את כל הבריאה כלה, אף כשאדם נופל בחשך
 ובתרדמה ובחלישות הידעת, על-ידי-זה נופל בקטנות
 המחין, וידעתו צרה עליו מאד, ומרגיל את עצמו בגלות
 גדולה, לא-כן כשאדם זוכה לידע שהכל לכל אלקות
 גמור הוא, אז זוכה לראות נסים נגלים שעושה עמו
 הקדוש-ברוך-הוא; על-כן, אהובי, בני, ראה להרגיל
 את עצמך לומר על כל מה שקורה עמך "גם זו
 לטובה", ועל-ידי-זה תמשיך על עצמך הארת העולם
 הבא בעולם הזה, ותזכה לראות נסים נגלים שיעשה
 עמך הקדוש-ברוך-הוא.

ב.

אהובי, בני היקר! הנני רואה בכל יום ויום מה שעובר עליך — משברים וגלים מבית ומבחוץ, ומנסים אותך בכל מיני נסיונות קשים ומרים, עד שכמעט ותצא מדעתך מרב היסורים והבלבולים, המניעות והמרירות שעוברים עליך. לזאת איעצה, אהובי, בני, שתרגיל עצמך לומר על כל דבר: "גם זו לטובה", ואז במשך הזמן כשתהיה רגיל לומר על כל דבר: "גם זו לטובה", יתהפך הכל באמת לטובה, ותזכה להמשיך על עצמך הארת העולם הבא בעולם הזה, כי עקר הטוב הוא העולם הבא, ששם מאיר עצם אלקותו יתברך, אשר הוא טוב, כמו שכתוב (תהלים קמה, ט): "טוב ה' לכל, ורחמיו על כל מעשיו", ובזה העולם הגשמי והחמרי שנסתרת מהאדם אמתת מציאותו יתברך, אז הכל רע וחשך, ועקר עבודת האדם לקשר את העולם הזה לעולם הבא, ולהמשיך את העולם הבא לעולם הזה, שאז נתבטל הרע לגמרי, וזה אי אפשר כי אם על-ידי שמרגיל עצמו לומר על כל דבר ודבר: "גם זו לטובה", שאז מוריד וממשיך את העולם הבא, שהוא הטוב הנצחי אל העולם הזה הגשמי, ועל-ידי-זה נתבטלים הרע, החשך והמות ממנו לגמרי, וזוכה להרגיש עוד בחיים חיותו את הטוב האמתי והנצחי;

ועל-כן אהובי, בני, אל תתיאש מכל מה שעובר עליך, ואף שאני יודע, שמרב צרות ויסורים שעוברים עליך כמעט שיתפוצץ מחך, וכמעט שתצא מדעתך עם כל זאת ראה, אהובי, בני, להרגיל את עצמך לומר על כל דבר: "גם זו לטובה", ואז באמת יתהפך הכל לטובה, וכשתהיה רגיל לומר על כל דבר: "גם זו לטובה", אז תראה איך שיתבטל הרע לגמרי, ויהיה נעשה כסא לטוב, עד שלא תכיר את הרע כלל; ולזה זוכים רק על-ידי שאומרים על כל דבר: "גם זו לטובה", ואף שאני יודע שמרב צרותיך ומרירותך והרפתקאותיך קשה לך לומר: "גם זו לטובה", עם כל זאת גלה לנו רבנו הקדוש והנורא, שהדבור יש לו כח גדול מאד, ואם מרגיל את עצמו לומר תמיד: "גם זו לטובה", אז סוף כל סוף יתהפך הרע, ונעשה באמת לטובה; על-כן שמע בקולי ואיעצך, אהובי, בני, ותאמר על כל דבר "גם זו לטובה", ואז באמת תזכה שיהיה לך לטובה אמתית ונצחית.

ג.

צריך שתדע אהובי, בני היקר, אשר בכל אדם נכנסים בכל יום מחשבות של הבל ודמיונות של מה בכך, עד שעל זה נבנות בדעתו ובדמיונו כל מיני

קשיות וספקות עליו יתברך, וכמו־כן נכנסים בו כל מיני קשיות וספקות על שאר בני־אדם, עד שהוא דן אותם לכף חוב, וזה הורס אותו אחר־כך ברוחניות ובגשמיות, כי כשאדם מכניס את עצמו בדמיונות, ותמיד מדמה בדעתו כאלו הקדוש־ברוך־הוא אינו עושה רצונו וכאלו הקדוש־ברוך־הוא נגדו, חס ושלום, וכן כשנכנסים בו דמיונות על בני־אדם כאלו הם רוצים לעשות לו רע, זה מעקם לו את לבבו ומחליש את דעתו! עד שנופל על־ידי־זה בנוקבא דתהומא רבא, ויש בני־אדם שכל־כך חשך להם, עד שאין להם שום פתח לצאת, ונסכס בדעתם לאבד את עצמם לדעת, רחמנא לצלן, מרב מרירות וחשך שעוברים עליהם, ובאמת אם תישב את עצמך, אהובי, בני, תראה, שהכל דמיון גדול, כי האדם צריך להרגיל את עצמו לומר על כל דבר "גם זו לטובה", ואפלו כל מה שקורה עמו ממנו יתברך, שיידע ש"גם זו לטובה" כי בודאי פונתו יתברך לטובה גדולה, כדי למרק את עוונותיו, וכדי שיזכה להכיר אותו יתברך, ואם לא היה עובר עליו מה שהיה עובר אף פעם לא היה בא אליו יתברך, רק כך כשעוברים עליו מרירות, יסורים ובלבולים, אז נשבר לבבו ודעתו, והוא בא אליו יתברך כמו־כן עם בני־אדם כשרק תרגיל את עצמך לומר על כל דבר:

"גם זו לטובה", אז תראה שכל מה שעובר עליך
 מבשר ודם הוא טובה גדולה, כי על-ידי-זה תלמד
 לקח בחייה, כי האדם מטעה את עצמו מאד מאד בזה
 העולם, עד שיש לו איזו אמונה בבני-אדם וכשעובר
 עליו מה שעובר מבני-אדם ולומד לקח בחייו, אז דיקא
 מתעורר משנה, ומתפקחת דעתו, ורואה את העולם
 בצורה אחרת; על-כן ראה, אהובי, בני היקר להיות
 רגיל לומר על כל דבר שעובר עליך בין ברוחני ובין
 בגשמי: "גם זו לטובה", כי בודאי מה שעובר עליך
 בין ברוחני ובין בגשמי הוא לטובה גדולה, כי מאתו
 יתברך לא תצא הרעות והוא יתברך פונתו לטובה, אף
 אפה צריך להרגיל את עצמך לומר על כל דבר: "גם זו
 לטובה", ולעולם תברח ממחלקת, מקשיות ומספקות,
 הן עליו יתברך והן על בני-אדם, רק תרגיל עצמך
 לומר "גם זו לטובה", ואז תראה איה שבאמת יהיה
 לך טוב. ואם תהיה רגיל, אהובי, בני היקר, לומר על
 כל דבר "גם זו לטובה", לא תתחרט לא בזה ולא בפא,
 כי כל חייך יתהפכו לגמרי לטובה, ואם היו בני-אדם
 יודעים מעלת המרגיל עצמו לומר על כל דבר: "גם
 זו לטובה", היו באמת מהפכים את הרעה לטובה
 גדולה, והיו רואים את הקדוש-ברוך-הוא עין בעין
 והיו מרגישים איה שפונתו יתברך היא רק לטובה, הן

מה שעובר עליו מעצמו, והן מה שעובר עליו מבעל בחירה, הכל לטובה, ועל-כן הרגל את עצמך, אהובי, בני, לומר על כל דבר "גם זו לטובה", ותצחק מהכל, ואל תמשיך את עצמך כל-כף אל הצער והיסורים והמרירות, ואז תראה עולם חרות לפניך; אשרי מי שמרגיל את עצמו לומר בכל יום ובכל שעה ועל כל מאורע ומאורע שקורה לו: "גם זו לטובה", ואז באמת יהיה לו לטובה גדולה.

ד.

אהובי, בני היקר! ראה לחזק את עצמך מכל מה שעובר עליך, ואל תשבר העקר ראה להרגיל את עצמך לומר על כל דבר "גם זו לטובה", ועל-ידי-זה באמת תצא לך טובה גדולה מכל הבעיות והצרות, כי כשאדם מרגיל את עצמו לומר על כל מה שעובר עליו: "גם זו לטובה", אזי באמת נתהפך ונהיה לו לטובה, כי באמת הוא יתברך מחיה מהיה ומקים את כל הבריאה כלה, והאדם מנח בזה העולם בחמר גם וגשמי, וקשה וכבד לו להכיר את הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן תמיד מרגיש את עצמו ברע, וזה גורם לו לפל בחלישות הדעת ולהשבר, עד שמרב עקמומיות ועצבות הוא נופל בדכאון ומתדרדר עד שאול תחיתות ומתחתיו,

וְכָל זֶה כִּי מִמְּשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַחֶשֶׁךְ הָרַע וְהַמּוֹת וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמֵר עַל כָּל דָּבָר: "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", אִזּוֹ מְהַפֵּךְ אֶת הִירִידוֹת הַנְּפִילוֹת וְהַהִסְתָּרָה אֶל אוֹר גָּדוֹל, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה, ט): "טוֹב הַיְוָ"ה לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו"; וְכִשְׁאָדָם אוֹמֵר עַל כָּל דָּבָר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הָאֶרֶת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא; עַל-כֵּן הִרְגַּל אֶת עֲצָמָהּ, אֶהוּבִי, בְּנִי לֹמֵר עַל כָּל דָּבָר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וְאִזּוֹ בְּאַמֶּת יִתְהַפֵּךְ לָךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתַּחֲזֹק אֶת עֲצָמָהּ אֶהוּבִי, בְּנִי, בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְאַפְלוֹ שֶׁאַתָּה נוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בְּעִמְקֵי עִמְקִים בִּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתַּחֲתָיו, וְאַתָּה נִכְשָׁל בַּמָּה שֶׁנִּכְשָׁל וְכוּ', וְאַתָּה מִתְלַכְלֵךְ בַּמָּה שֶׁמִּתְלַכְלֵךְ וְכוּ', עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְהִיּוֹת עֲקֻשָׁן גָּדוֹל, לֹא לִפְלֵ בְּדַעְתָּךְ כָּלֵל, רַק תִּמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמָהּ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה בְּעֻקְשָׁנוֹת גָּדוֹלָה, וְאַף שֶׁכָּבֵר הַתַּחֲלָתָה לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה מֵאוֹת וְאַלְפֵי פְעָמִים, וּבְכָל פַּעַם אַתָּה נוֹפֵל בַּחֲזָרָה וְאַתָּה נִכְשָׁל מִחֲדָשׁ בְּעִבְרוֹת חֲמוּרוֹת, עִם כָּל זֹאת רֵאֵה לְהִיּוֹת

עקשן גדול, ותשוב בתשובה ותהיה רגיל לומר על כל דבר "גם זו לטובה", כי בודאי נפלת ונשלכת במקום שנפלת ונשלכת כדי שתחזר מהמקום שאתה שם אליו יתברך, ואם תהיה עקשן גדול לא להניח את עצמך ואפלו שאתה נופל בכל פעם למקום שאתה נופל, אף אתה אומר: "גם זו לטובה", אז סוף כל סוף תזכה לצאת מהחשך, ותזכה להגיע אל מה שמיעד לך בזה העולם וכן הוא בגשמיות, אל תיאש עצמך בעסקיך, ואף שאתה רואה שלא הולך לך, ובכל פעם כשאתה רק קם ורוצה לעסק באיזה עסק אתה נכשל ונופל בחובות, ואין לך הצלחה אף על-פי-כן הרגל את עצמך לומר "גם זו לטובה", ובזה שתאמר על כל דבר שעובר עליך, אפלו על הצרות הכי גדולות "גם זו לטובה", על-ידי-זה באמת תראה שיהיה לך הכל לטובה גדולה, כי כשאדם מרגיל את עצמו לומר "גם זו לטובה" בין בגשמי ובין ברוחני, אז הוא מצליח כי נעשה עקשן גדול וטבע העקשן שאינו מניח את מקומו כהוא זה, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה; ועל-כן אהובי, בני, שמע בקולי, והרגל עצמך לומר על כל דבר "גם זו לטובה", ואז תראה איך שהכל באמת יתהפך לטובה בין ברוחני ובין בגשמי; ראה לשוב בתשובה אמיתית אליו יתברך, ותהיה רגיל לדבר

עמו יתברך כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו
אֶת כָּל לִבָּךְ וְכָל מַה שֶּׁעֹבֵר עָלֶיךָ בְּעִקְשָׁנוֹת גְּדוּלָה,
וְאִפְלוּ שְׁבִין כָּף וּבִין כָּף אֶתָּה נִכְשֵׁל בְּמָה שֶׁנִּכְשָׁל,
וְאֶתָּה מִתְלַכְּלֵךְ בְּמָה שֶׁמִּתְלַכְּלֵךְ, תֹּאמֶר לְעִצְמֶךָ: "גַּם
זוֹ לְטוֹבָה", כִּי בְּיָדָי הוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה אֶת תְּפִלָּתִי
שִׁיחֲתִי וּבִקְשָׁתִי גַם מִהַמְּקוֹם הַמְּלַכְלֵךְ הַזֶּה, וְלִכֵּן לֹא
אֲנִיחַ אֶת עִצְמִי לִפְלֵ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפֹּן, רַק אֲמַשִּׁיךְ
אֶת עִצְמִי יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת,
כְּשֶׁתִּרְצֶה לְהוֹצִיא מִהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֵיזָה עֶסֶק, אֵף
שֶׁבְּכָל פַּעַם תִּרְאֶה שֶׁאֶתָּה אֵינְךָ מְצָלִיחַ, תֹּאמֶר "גַּם
זוֹ לְטוֹבָה", וְתִהְיֶה עֲקֻשָׁן גְּדוֹל, וְסוּף כָּל סוּף תִּזְכֶּה
לְהוֹצִיא מִהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת הַדְּבָר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת,
וְזֶה עֵקֶר הַצְּלַחַת הָאָדָם כְּשֶׁאֹמֵר בְּכָל פַּעַם: "גַּם זוֹ
לְטוֹבָה"; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ בְּקוֹלִי, וְאִז לֹא יִתְחַרֵּט לֹא
בְּזֶה וְלֹא בַּבָּא.

.1

אהובי, בני היקר! עליך לדעת, כי בזה העולם
מנסים את כל אחד בכל מיני נסיונות, מצד אחד
מכשילים אותו ונופל בכל פעם בעמקא דתהומא רבא,
ומצד שני מכניסים בו התעוררות גדולה לשוב אליו
יתברך, והוא אינו יודע מה לעשות, כי נתקיים אצלו

(תהלים קז, כו): "יעלו שמים ירדו תהומות, נפשם
 ברעה תתמוגג"; פעם האדם נמשך אליו יתברך עד
 כלות הנפש, ורוצה לעשות הרבה בשביל הקדוש-
 ברוך-הוא, ופעם נופל לעמקא דתהומא רבא, ונחשך
 ממנו הכל, ונופל בכפירות ובאפיקורסות, ותמיד יש לו
 עליות וירידות; ועל-כן אהובי, בני היקר, כשעוברים
 עליך דברים אלו, עליך להרגיל עצמך לומר תמיד
 בין בעליה ובין בירידה "גם זו לטובה", ועל-ידי-זה
 שתהיה רגיל לומר "גם זו לטובה", אז באמת לא
 יהיה שיך אצלך, לא עליה ולא ירידה, כי באמת
 מי שמכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה, ויודע
 באמונה ברורה ומזככת אשר הקדוש-ברוך-הוא מחיה
 מהוה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי,
 מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, וכל
 מה שלמראה עיניו זה רק לבוש לשכינה הקדושה,
 אז לא שיך טוב ולא שיך רע, לא שיכת עליה ולא
 שיכת ירידה, כי הקדוש-ברוך-הוא מסתתר בכל פרט
 ופרט מהבריאה, וזה עקר פונתו יתברך, שהאדם יקים
 את מצוותיו יתברך, כדי להמשיך על עצמו ערבות,
 נעימות, ידידות, זיו, חיות אלקותו יתברך, ועל-כן
 הרגל את עצמך אהובי, בני, לומר בכל פעם "גם זו
 לטובה", בין בעליה ובין בירידה, ואז תתבטל העליה

ותתבטל הירידה, ולא יהיה שיף לך שום עליה ושום ירידה, כי תמיד תאמר "גם זו לטובה", ואז דיקא תזכה להצליח ברוחניות ובגשמיות.

.ז

אהובי, בני היקר, אני יודע מה שעובר עליך בכל יום, שאתה נכשל בכל מיני עברות וחסמים ובפרטיות שאתה מתלכלך בכל מיני שקוץ ותעוב וכו', ואתה חושב מחשבות זרות והרהורים רעים ואתה מכניס בדעתך רעיונות מגנים וכו', עם כל זאת עליך לדעת שגם מהמקום שאתה שם, אתה יכול עדין לשוב אליו יתברך, אם תהיה עקשן גדול, ולא תניח את מקצת מקומך, וזה על-ידי שתהיה רגיל לומר "גם זו לטובה", הינו בכל ירידה וירידה שעוברת עליך, תהיה רגיל לומר: "גם זו לטובה", וכן תאמר: "גם זו לטובה" בודאי הוא יתברך פונתו לטובה בזה שהשליך אותי במקום מגנה כזה כדי שאזכה לשוב בתשובה אמיתית, ועל-ידי-זה שאני אשוב אליו יתברך מהמקום שאני מנח, על-ידי-זה אזכה לעשות התעוררות גדולה בין אלו שמנחים גם-כן בחשך כמו שאני נמצא, ועל-ידי שאני אתעורר בתשובה אזכה להכניס גם בהם הרהורי תשובה". על-כן בשעה

שאתה נופל ומתלכלך במה שאתה נופל ומתלכלך וכו', רחמנא לצלן, רחמנא לישזבן, אל תיאש עצמך כלל, רק תאמר "גם זו לטובה", כי בודאי פונתו יתברך לטובה גדולה, בזה שהפיל אותי בצרה מרה כזו, והתלכלכתי במה שהתלכלכתי, כי בודאי פונתו יתברך היא לטובה, שאזכה להתעורר בתשובה אמתית, ולעורר גם אחרים שהם גם-כן מנחים באותו מקום שאני נמצא שם, ועל-כן הרגל את עצמך אהובי, בני לומר: "גם זו לטובה", ואל תיאש את עצמך, רק ראה לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, והוא יתברך בודאי יקבל אותך, ועקר התשובה הוא הדבורים — שתרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך מהמקום שאתה שם, ותדע שהשם יתברך מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ובתוף כל עלמין, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ועל-כן כל דבור ודבור שאתה מדבר אליו יתברך הוא הצלחה נצחית, הצלחה כזו שאין לתאר ואין לשער כלל, וזה עקר התשובה — כשאדם מדבר ומשיח את כל לבבו אליו יתברך, ומתודה על כל מה שעובר ברוחניות ובגשמיות, ולכל זה אי אפשר להגיע רק על-ידי שירגיל את עצמו לומר "גם זו לטובה", כי על-ידי רבוי החטאים והעונות שהאדם

נִכְשָׁל כָּל פַּעַם, וְנוֹפֵל בְּעַמְקֵי עַמְקִים בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת
 וּמִתַּחֲתֵיּוֹ, נִשְׁבֵּר לְבָבוֹ בְּאֶלֶף שְׁבָרִים עַד שֶׁנִּתְעַקַּם
 לְגַמְרֵי, וְחֵס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִפְלֹ בְכַפִּירוֹת וּבְאַפִּיקוֹרְסוֹת,
 וְכֹל זֶה מֵרַב הַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹת שֶׁמִּסְבָּבִים אֶת כָּל מִי
 שֶׁנִּכְשָׁל בְּעֵבְרוֹת, אֲבָל כְּשֶׁמֶרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לֹאמֹר: "גַּם
 זֶה לְטוֹבָה", וּבְיַדֵּי כְּוֹנֵתוֹ יִתְבַּרֵּךְ הִיא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה,
 שֶׁהַשְּׁלִיף אוֹתִי בְּמִקְוֵמוֹת כְּאֵלֶּה, כִּדֵּי שֶׁגַּם אֲנִי אֲזַכֶּה
 לְהִתְעוֹרֵר בְּאֵמֶת בְּתִשׁוּבָה, וּלְעוֹרֵר גַּם אֲחֵרִים, וְאֲז
 עַל-יְדֵי-זֶה יִפְתַּח לְבָבִי, וְתִזְכֶּה בְּאֵמֶת לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה, וְתִזְכֶּה לְדַבֵּר אֵלַי יִתְבַּרֵּךְ, וּלְעוֹרֵר גַּם אֲחֵרִים,
 אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, רַק מִחֲזִיק מֵעֵמֵד
 בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֲז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצַּח נְצָחִים.

ח.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ, וְאִפְלוּ שֶׁבְּנֵי-
 אָדָם מְצַעְרִים אוֹתְךָ, וְעוֹשִׂים לְךָ כָּל מִינֵי רָעוֹת, וְדוּחִים
 אוֹתְךָ מִפְּרִנְסָתְךָ, תִּדַּע שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתְךָ, הֵן אֵמֶת שֶׁמֵּרַב
 עֵקְמוּמִיּוֹת לְבָבִי וְשִׁבְרוֹן רוּחִי, אֵתֶּה אֵינְךָ יָכוֹל לְהַרְגִישׁ
 אֶת זֶה, וּמִפְּנֵי זֶה אֵתֶּה מִתְדַּרְדֵּר מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאֵתֶּה
 מְלֵא קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת עָלַי יִתְבַּרֵּךְ, כִּי סוּף כָּל סוּף לְקַחוּ
 מִמֶּךָ אֶת פְּרִנְסָתְךָ, כִּי הַשְּׂאִירוֹ אוֹתְךָ בַּחוּץ וּנְשִׂאֲרָתְךָ בְּלֵא

כלום, אבל, אהובי, בני, זכר אשר הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית, ואין שום אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם-כן מכריזין עליו מלמעלה (חלין ז:), ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו (יומא לח.), כי הוא יתברך משגיח על כל פרט ופרט, ואפלו ריש גרגיתא מן שמיא מנו ליה (האיש שממנה על הביוכים, גם הוא מן השמים (ברכות נח:), וכשתדע דבר זה, אז תאמר על כל דבר: "גם זו לטובה", ותקף-ומיד כשתהיה רגיל לומר על כל דבר "גם זו לטובה", ובודאי פונתו יתברך היא לטובה, כדי למרק את עוונותי המרבים, או כדי לשבר אותי, באופן שאזכה לבוא אליו בלב נשבר ונדכא, או כדי לעזור לי יותר ויותר, אזי על-ידי שתהיה רגיל לומר על כל דבר "גם זו לטובה", באמת תראה שהכל יתהפך לך לטוב; על-כן אהובי, בני היקר, אף שאני יודע שכואב לך מאד מאד שדחו אותך מפרנסתך, והשליכו אותך לחוץ, ונשארת בלא כלום, וכואב לך מאד מאד אל יקשו לך שום קשיות עליו יתברך, רק תהיה רגיל לומר, ש"גם זו לטובה", ואז באמת יתהפך לך הכל לטובה גדולה, כי מי שמרגיל את עצמו לומר על כל דבר "גם זו לטובה", באמת זוכה שיתהפך לו כל הרע לטובה גדולה, ורואה אחר-כך שהכל לטובה; על-כן

הוּי זָהִיר, בְּנִי, לֹאמַר עַל כָּל דְּבַר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וְלֹא
תִתְחַרֵּט לֹא בְּזָה וְלֹא בְּבֹא.

.ט.

אֶהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר! רְאֵה לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל
מִינֵי אֲפָנִים שְׂבָעוּלָם, וְתִשְׂמַח אֶת עֲצָמְךָ, וְתִהְיֶה רְגִיל
לְשִׂמְעַ כְּלֵי זָמֵר, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת בְּמַצָּב רוּחַ טוֹב, וְאִף
שְׂעוּבָרִים עָלֶיךָ מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת צְרוּת וְיִסוּרִים קָשִׁים
וּמְרִים עַד מְאֹד, שְׂמַעִיקִים עָלֶיךָ, וּמַצְעִרִים אוֹתְךָ מִבֵּית
וּמִבְּחוּץ, וְאִתָּה סוּבֵל כָּל-כָּךְ הַרְבֵּה עֲלֻבוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת
דָּמִים, וּבְנֵי-אָדָם מְדַבְּרִים עָלֶיךָ כָּל רַע, הַרְגֵל אֶת עֲצָמְךָ
לֹאמַר: "גַּם זוֹ לְטוֹבָה" וּבְזָה שְׁתַּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לֹאמַר:
"גַּם זוֹ לְטוֹבָה", תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ בְּאִמַּת
לְטוֹבָה, כִּי בְּאִמַּת הוּא יִתְבַּרֵךְ עֲצָם הַטוֹב, וּכְשֶׁאָדָם
הַמְּסֻתוּבֵב בְּזָה הָעוֹלָם הַמְּלֵא חֲשֻׁכוֹת וְהַסְּתָרוֹת, עֲבִיּוֹת
וְגִשְׂמִיּוֹת מִמְּשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא מוֹרִיד אֶת הַטוֹב לְזֶה הָעוֹלָם, וּמַעֲלָה אֶת הָעוֹלָם
הַזֶּה אֶל הַטוֹב הָאִמְתִּי וְהַנִּצְחִי, וְזֶה סוּד "גַּם זוֹ לְטוֹבָה",
שֶׁכָּל דְּבַר שְׂקוּרָה בְּזָה הָעוֹלָם הוּא מְהַפֵּךְ אֶל הַטוֹב
הַגָּמוּר הַנִּרְאָה וְהַנִּגְלָה; עַל-כֵּן הַרְגֵל אֶת עֲצָמְךָ לֹאמַר
תָּמִיד "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ
לְטוֹבָה גְּדוּלָה, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל כָּל מֵה שְׂעוּבֵר עָלֶיךָ

מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, אַתָּה בָּרוּחַ לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִשְׁתַּדֵּל
 לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּמִצְבַּח רוּחַ טוֹב, וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם
 תֹּאמַר: "גַּם זוֹ לְטוֹבָה".

י.

רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחִזֹּק אֶת עֲצֻמְךָ כָּל מִינֵי
 אֲפָנִים שְׂבָעוּלָם, וְאֵל תְּנִיחַ בְּעֲצֻמְךָ הָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת
 כְּרָגַע, וְאֵף שְׂאֵנֵי יוֹדֵעַ שְׂעוּבָרִים עָלֶיךָ מִשְׂבָּרִים וְגִלִּים,
 שְׂמָעִיקִים לְךָ וּמְצַעְרִים וּמְשִׁפִּילִים אוֹתְךָ עַד הָאֲדָמָה
 וְרוֹדְפִים אוֹתְךָ, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְהַחֲזִיק מֵעַמָּד, וְתַחֲזֹק
 אֶת עֲצֻמְךָ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִהְיֶה רָגִיל
 לֹאמַר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וּבְיָדָאֵי הַכֹּל לְכַפֵּרֵת עֲוֹנוֹתַי,
 וְאִם תִּהְיֶה חֲזֹק בְּדָבָר זֶה, אֲזוֹ תִרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּף
 בְּאַמַּת לְטוֹבָה, וְכָל הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת הָעֲלֻבוֹנוֹת וְשִׁפְיֹכוֹת
 הַדָּמִים שְׂאֵתָה סוּבֵל, בְּאַמַּת יִתְהַפְּכוּ לְטוֹבָה גְּדוּלָה,
 וְאֵף שְׂעֵכְשׁוּ אֶתָּה נִמְצָא בְּצָרָה גְּדוּלָה וּמְרָה מְאֹד,
 שְׁכָל אֶחָד הַתִּרְחַק מִמֶּךָ, וְלֹא רוֹצִים אוֹתְךָ, וּמְשִׁפִּילִים
 וְיוֹרְקִים עָלֶיךָ, וּמְדַבְּרִים עָלֶיךָ כָּל דְּבַר רַע, וְאֶתָּה אֵינְךָ
 יְכוּל לְהִבִּין דְּבַר זֶה, כִּי לְבָךְ נִתְעַקֵּם מְאֹד, אֲבָל אִם
 תִּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לֹאמַר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", אֲזוֹ בְּאַמַּת
 תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּף לְטוֹבָה; עַל-כֵּן אֱהוּבִי, בְּנֵי

הַיָּקָר, הַיּוֹי רְגִיל לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וְאִזּוּ
בְּאֵמֶת יִתְהַפֵּף הַכֹּל לְטוֹבָה גְּמוּרָה.

יא.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, רְאֵה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד בְּזֶה הָעוֹלָם,
וְאֵל תִּתְיַאֵשׁ מִשׁוּם דְּבָר שְׁרוּצָה לְהַפִּיל אוֹתְךָ, הַרְגֵל
אֶת עֲצֻמְךָ לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר "גַּם זוֹ לְטוֹבָה", וְאִזּוּ
תִּרְאֶה שְׂיִתְרַחֵב לְבָבְךָ, וְיִהְיוּ לְךָ כַּחוֹת עֲצוּמִים לְעַמֵּד
בְּנִסְיוֹן הַקָּשָׁה וְהַמֵּר שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם,
וּבְאֵמֶת אִם הָיוּ בְּנֵי-אָדָם רְגִילִים לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר "גַּם
זוֹ לְטוֹבָה", אִזּוּ הָיוּ חַיִּים חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים עֲרֵבִים
וּמְתַקִּים, חַיִּים אֲרָפִים, וְהָיוּ צוֹחֲקִים מִהַכֹּל, כִּי יָמֵי
חַיֵּינוּ הֶבֶל, וּכְשֶׁתִּבְּוֹנֵן וּתְיָשֵׁב וּתִרְאֶה כִּי יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ
הֵם שְׁבָעִים שָׁנָה (תְּהִלִּים ז), וְהַשְּׁבָעִים שָׁנָה הָאֵלוּ
הוֹלְכִים וְרוֹדְפִים הֵנָּה יוֹם וְהֵנָּה לַיְלָה, הֵנָּה שְׁבוּעַ וְהֵנָּה
חֹדֶשׁ, וְהֵנָּה שָׁנָה וְהֵנָּה כְּכָר תִּגִּיעַ אֶל שְׁנוֹת הַשְּׁבָעִים,
וְעַל-כֵּן אֲשַׁאל אוֹתְךָ לָמָּה לְךָ לְבָלוֹת אֶת יָמֶיךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ
בְּמַצָּב רוּחַ רַע וּבְחִלְיוֹת הַדַּעַת, בְּשִׁבְרוֹן לֵב בְּעֲצָבוֹת
וּבְדָפְאוֹן, בְּמַרְיבוֹת וּבְמַחְלָקֶת בְּעֲעֻקוֹת וּבְקַטְטוֹת, מִדּוּעַ
לֹא תִרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר: "גַּם זוֹ לְטוֹבָה",
וּתְמַשִּׁיךְ בְּתוֹךְ חַיֶּיךָ אֲמִתַּת מְצִיאוֹת יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁהוּא
יִתְבָּרֵךְ מִחַיָּה מְהֵרָה וּמְקִיָּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְאִזּוּ

כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה כָּל יוֹם וְיוֹם כָּל לַיְלָה וְלַיְלָה, כָּל שָׁבוּעַ
 וְשָׁבוּעַ, כָּל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה יֵהיֶה אֲצִלְךָ
 אַרְכִּים עַד מְאֹד, וְתִתְעַנֵּג בְּעֵרְבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו שְׂכִינַת
 עֲזוֹ יִתְבָּרֶךְ, כִּי כִשְׂאָדָם רָגִיל לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר: "גַּם
 זוֹ לְטוֹבָה", וְהוּא מִמְשִׁיף אֶת הַקְדוּשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא בְּתוֹךְ
 חַיּוֹ, אֲזַ מִתְאַרְכִּים שְׁעוֹתָיו, יָמָיו, לַיְלוֹתָיו, שְׁבוּעוֹתָיו,
 חֲדָשָׁיו וְשָׁנוֹתָיו, וּמְרַגֵּשׁ טַעַם אַחַר בְּחַיִּים, לֹא כֵן
 כִּשְׁהוּא תָמִיד מִמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֶל מְרִירוֹת, הַמְרִיבוֹת
 וְהַקְטָטוֹת, חֲלִישוֹת הַדַּעַת הָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹנוֹת וְכוּ',
 שָׂאז מְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלּוֹ הוּא מְקַלֵּל, רַחֲמָנָא לְצַלְךָ,
 וּכְאִלּוֹ עָשׂוּ לוֹ כְּשׁוֹף וְכוּ', וּכְאִלּוֹ הַשְּׂדִים וְהַרוּחוֹת
 מְסַבְּבִים אוֹתוֹ וְכוּ', עַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי, לֹא
 לְהִיּוֹת בְּטָלָן, וְהַרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר "גַּם
 זוֹ לְטוֹבָה", וְאֲזַ בְּאַמַּת תִּרְאֶה שְׂיִתְהַפְּכוּ חַיִּיךָ לְטוֹבָה,
 וְתִרְגֵּשׁ טַעַם אַחַר בְּחַיִּיךָ, וְתִזְכֶּה לְאַרְיִכוֹת יָמִים בְּעוֹלָם
 שְׂכָלוֹ טוֹב וְכָלוֹ אַרְךָ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ
 כָּלֵל, רַק שׁוֹמֵעַ אֶל דְּבָרֵי אֱלוֹ, וַיִּנְהַג כָּךְ כְּמוֹ שְׂגָלִיתִי
 לוֹ, שָׂאז דִּיקָא יִרְגֵּשׁ חַיִּי עוֹלָם הֶבֱא בְּחַיִּי הָעוֹלָם הַזֶּה,
 אֲשֶׁרִי הַמְצִיית, וַיִּגִיעַ לְכָל זֶה.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!